

XALQ DOSTONLARI TILINING LINGVOPOETIKASI

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI MAGISTRATURA BO'LIMI, TILLARNI O'QITISH VA O'ZBEK
FILOLOGIYASI FAKULTETI, O'ZBEK TILI TA'LIMI YO'NALISHI

Raxmatullayeva Mushtariy Mahmudovna

Annotatsiya (o'zbek tilida)

Ushbu maqolada o'zbek xalq dostonlari tilining lingvopoetik xususiyatlari chuqur tahlil qilingan. Tadqiqotda "Alpomish", "Go'ro'g'li", "Ravshan", "Kuntug'mish" kabi epik asarlar misolida xalq og'zaki ijodi tili, poetik sintaksis, fonetik-ritmik tuzilish va badiiy ifoda vositalarining o'zaro uyg'unligi o'rganilgan. Doston tilidagi arxaik leksika, dialektal unsurlar, xalqona iboralar, alliteratsiya va assonans hodisalari orqali xalqning milliy ruhiyati, qadriyati va estetik tafakkuri ifodalangani ilmiy asosda tahlil qilingan. Maqola xulosasida xalq dostonlari tili milliy tafakkur, xalq dunyoqarashi va badiiy so'z madaniyatining yuksak namoyonidir degan g'oya ilgari suriladi.

Аннотация (на русском языке)

В данной статье проводится научный анализ лингвопоэтических особенностей языка узбекских народных дастанов. На примере таких эпических произведений, как «Алпомыш», «Г'ор'ог'ли», «Равшан» и «Кунт'уг'миш», исследуется гармония между устной народной речью, поэтическим синтаксисом, фонетико-ритмической структурой и художественными средствами выражения. Особое внимание уделяется архаической лексике, диалектным элементам, народным фразеологизмам, аллитерациям и ассонансам, которые отражают национальный дух, ценности и эстетическое мышление узбекского народа. В заключение подчеркивается, что язык народных дастанов является зеркалом национального самосознания и духовного богатства народа.

Abstract (in English)

*This article provides an in-depth linguistic and poetic analysis of the Uzbek folk epics' language. Using examples from epics such as *Alpomish*, *Gorogly*, *Ravshan*, and *Kuntug'mish*, the study explores the interplay between oral folk language, poetic syntax, phonetic rhythm, and artistic expression. The research emphasizes the role of archaic vocabulary, dialectal elements, folk idioms, alliteration, and assonance in reflecting the national spirit, values, and aesthetic worldview of the Uzbek people. The conclusion highlights that the language of folk epics represents the mirror of national consciousness and the artistic manifestation of the nation's spiritual identity.*

Kalit so'zlar (O'zbekcha):

Xalq dostonlari, lingvopoetika, xalq og'zaki ijodi, arxaik leksika, ritm va ohang, poetik sintaksis, milliy ruh, xalqona ifoda.

Ключевые слова (Ruscha):

Народные дастаны, лингвопоэтика, устное народное творчество, архаическая лексика, ритм и звучание, поэтический синтаксис, национальный дух, народное выражение.

Keywords (Inglizcha):

Folk epics, linguopoetics, oral folklore, archaic vocabulary, rhythm and melody, poetic syntax, national spirit, folk expression.

I. KIRISH

Xalq og'zaki ijodi — millat tafakkurining eng qadimiy va boy qatlamini o'zida mujassam etgan bebaho manbadir. Ayniqsa, xalq dostonlari xalqning tarixiy xotirasi, ijtimoiy ongining badiiy ifodasi va ruhiy dunyosining ko'zgusi sifatida o'zbek madaniy merosida alohida o'rin egallaydi. Dostonlarda xalqning hayot falsafasi, urf-odatlarini, axloqiy qadriyatlarini hamda milliy qahramonlik ideallari o'z aksini topgan. Shu bois xalq dostonlarini lingvopoetik nuqtai nazardan o'rganish nafaqat badiiy matnning ichki tuzilishini ochish, balki xalq tafakkuri, obrazlar dunyosi va milliy dunyoqarashni tahlil etish imkonini beradi.

O'zbek xalq dostonchiligi o'z ildizlarini qadimiy turkiy epik an'analardan oladi. "Alpomish", "Go'ro'g'li", "Ravshan", "Kuntug'mish" kabi dostonlarda xalqning ijtimoiy hayoti, erk va vatanparvarlik g'oyalari, insoniy fazilatlar poetik til orqali chuqur ifoda etilgan. Masalan, akademik Hodi Zarifov o'zining "Alpomish – o'zbek xalq qahramonlik dostoni" (1962) asarida dostonning tilini "xalqning tarixiy xotirasi va estetik tafakkuri mujassam bo'lgan poetik hodisa" sifatida baholagan. Bu fikr xalq dostonlari tilini faqat adabiy yodgorlik sifatida emas, balki milliy ruhni shakllantiruvchi madaniy kod sifatida o'rganish zarurligini ko'rsatadi.

Lingvopoetika — bu tilshunoslikning badiiy matnni estetik jihatdan o'rganadigan tarmog'i bo'lib, u so'z, ibora, ohang, ritm, sintaksis va metaforik ifodaning poetik tizimini tahlil qiladi. Professor A. Madrahimov (2014) ta'kidlaganidek, lingvopoetika badiiy matnning nafaqat semantik, balki estetik qiymatini ham ochib beradi. Xalq dostonlari tili ana shu jihatdan o'ziga xos lingvopoetik qatlamga ega: u xalqona so'zlashuv tili, sheva unsurlari, arxaik leksika, ritmik tuzilma va metaforik obrazlar uyg'unligidan tarkib topadi.

Doston tili xalq ruhiyatini eng tabiiy, jonli shaklda aks ettiradi. Unda xalqning orzu-intilishlari, iymon-e'tiqodi, axloqiy me'yorlari va milliy qadriyatlarini so'z orqali ifoda etiladi. Masalan, "Alpomish" dostonidagi "Elim deb yurgan er edim" kabi ifodalor xalqning vatanparvarlik va fidoyilik ruhini yuksak darajada ifodalovchi lingvopoetik birliklardir. Shu jihatdan doston tili xalq tafakkurining estetik kodini o'zida mujassamlashtiradi.

Mazkur maqolaning maqsadi — o'zbek xalq dostonlari tilida qo'llanilgan badiiy vositalarni lingvopoetik tahlil asosida o'rganish, xalqona ifoda va obrazlilikning milliy tafakkurdagi o'rnini yoritishdir. Tadqiqot obyekti sifatida "Alpomish", "Go'ro'g'li", "Ravshan" va "Kuntug'mish" kabi dostonlar tanlandi. Maqola davomida ularning tilida qo'llangan leksik, fonetik va sintaktik poetik vositalar tahlil qilinadi, shuningdek, bu unsurlar orqali xalq ruhiyati va badiiy tafakkurining ifodasi ochib beriladi.

II. ASOSIY QISM

1. Xalq dostonlari tilining leksik-poetik xususiyatlari

O'zbek xalq dostonlari tili xalqning tarixiy hayoti, madaniy tajribasi va ruhiy olamini ifodalovchi eng boy qatlamlardan biridir. Bu dostonlarda so'zning nafaqat ma'nosi, balki uning badiiy va emotsional qiymati ham muhim o'rin tutadi. Doston tili o'z tabiati bilan xalq og'zaki ijodining barcha bosqichlarini aks ettiradi — unda arxaik so'zlar, sheva unsurlari, iboralashgan so'z birikmalari va obrazli ifodalar uyg'unlikda yashaydi.

Arxaik va dialektal so'zlarning qo'llanishi

Xalq dostonlarida qadimgi turkiy til unsurlarining saqlanib qolganligi bu asarlarning tarixiy va lingvistik qiymatini oshiradi. "Alpomish", "Go'ro'g'li", "Ravshan" kabi dostonlarda arxaik so'zlar ("yov", "urug'", "er", "birov", "otlanmoq", "qarog'liq" kabi) tez-tez uchraydi. Bu so'zlar o'sha davr hayoti, urf-odatlarini, ijtimoiy munosabatlari va qahramonlik ruhini ifodalashda muhim vosita bo'ladi.

Masalan, "Alpomish" dostonida:

Alpomish o'tlanib yov ustiga chiqdi" — bu yerda "otlanib" va "yov" so'zlari zamonaviy tildan chiqib ketgan, biroq doston tilida ularning semantik og'irligi juda kuchli: ular xalqning urush, mardlik, erkparvarlik tushunchalarini ifoda etadi.

Dialektal (shevaga oid) so'zlar esa xalq og'zaki nutqining jonliligini beradi. Doston ijrochilari — baxshilar, o'z hududiy shevasida aytish orqali matnga tabiiylik baxsh etgan. Misol uchun, "Go'ro'g'li" dostonining Surxondaryo va Qashqadaryo variantlarida "cho'ri" (xizmatkor), "yigitlar" o'rniga "elatlar", "bo'l" o'rniga "bol" shakllari uchraydi. Bu holat o'zbek tili dialektlarining epik nutqda estetik rolini ko'rsatadi.

Timsollar (obrazlar), xalqona iboralar va maqollar

Xalq dostonlari tilida timsollar (obrazlar) milliy mentalitetni aks ettiradi. "Alpomish" qahramonida xalq o'zining ideal jasorat, sadoqat va erkparvarlik timsolini ko'radi. "Go'ro'g'li" esa xalq adolatparvar, so'zida sobit, lekin g'ururli inson timsoli sifatida yodga olinadi.

Til vositasida yaratilgan obrazlar ko'pincha xalqona iboralar orqali kuchaytiriladi:

"Ko'ngli tog'day, qo'li dengizday"

"Er el uchun tug'ilar, el er uchun o'lar"

Bu kabi iboralar xalq tafakkurining poetik umumlashmasi bo'lib, xalq donoligini lingvopoetik shaklda ifodalaydi.

Shuningdek, maqollar va aforizmlar doston tilida badiiy tugal g'oyani yetkazuvchi vosita bo'lib xizmat qiladi. Masalan, "El yigit bilan obod, yigit el bilan aziz" kabi misralar nafaqat mazmun, balki ritmik uyg'unligi bilan ham poetik ta'sir kuchini oshiradi.

Emotsional va ekspressiv so'z birikmalarining ma'nodagi o'rne

Doston tilida his-tuyg'ularni ifodalash, dramatik vaziyatlarni kuchaytirish uchun emotsional va ekspressiv birliklar keng ishlatiladi. Bu so'zlar tinglovchiga ruhiy ta'sir ko'rsatadi, obrazni jonlantiradi.

Masalan, "Go'ro'g'li" dostonida:

“Yuragi g‘azabdan to‘lqinlanib, yeri larzaga keldi”

yoki “Alpomish”da:

“Ko‘zi qon bilan to‘ldi, yuragi otday g‘uvilladi.”

Bu misralarda taqqoslash, metafora va giperbola usullarining uyg‘un qo‘llanishi dostonning lingvopoetik kuchini oshiradi. Shuningdek, xalq og‘zaki nutqidagi ohangdorlik, urg‘u, takror va alliteratsiya kabi fonetik vositalar ham emotsional effekt beradi.

“Alpomish” va “Go‘ro‘g‘li” misolida xalqona ifoda usullari

“Alpomish” dostonida xalq tili jonli, oddiy, lekin chuqur ma‘noli. Baxshi har bir sahnani xalqona so‘zlar bilan boyitadi. Masalan, qahramonning onasi Barchinoyini “bolamning yorini ko‘ray” deb tasvirlaganda, ana shu xalqona ifoda tinglovchida hamdardlik tuyg‘usini uyg‘otadi.

“Go‘ro‘g‘li” dostonida esa xalq tili ko‘proq qahramonlik, jasorat va or-nomus motivlarini ifodalashga xizmat qiladi. “El dardi bilan yonmagan yigit, yigit emas” kabi satrlar xalq falsafasining lingvopoetik ifodasidir.

Professor T. Mirzayev (1990) ta‘kidlaganidek, o‘zbek dostonlari tili “xalq qalbining musiqiyliigi, his-tuyg‘ularning ritmik so‘z bilan uyg‘unlashgan shakli”dir. Bu jihatdan “Alpomish” va “Go‘ro‘g‘li” o‘zbek milliy badiiyatining eng sof timsoli sanaladi.

Xalq dostonlari tili xalq og‘zaki ijodining badiiy ifoda tizimini namoyon etadi. Arxaik leksika, xalqona iboralar, obrazli ifoda va ekspressiv vositalarning uyg‘unligi o‘zbek xalqining tafakkur boyligini, estetik didini va poetik mahoratini aks ettiradi. Shu bois xalq dostonlarining lingvopoetik tahlili — milliy badiiyatning ildizlarini chuqur anglash uchun muhim ilmiy yo‘nalishdir.

2. Doston tilining fonetik va ritmik tuzilishi

Xalq dostonlarining badiiy kuchi nafaqat mazmunda, balki ohang va tovush uyg‘unligida ham namoyon bo‘ladi. Doston tili fonetik jihatdan xalq musiqasi va og‘zaki ijro an‘analari bilan chambarchas bog‘liqdir. O‘zbek dostonlarida tovush, ritm va intonatsiya xalqning ruhiy holatini ifodalovchi asosiy vosita bo‘lib xizmat qiladi.

Tovush takrori, alliteratsiya, assonans hodisalari

Fonetik usullar — so‘z san‘atining musiqiy poydevori hisoblanadi. Alliteratsiya (bir xil undosh tovushlarning takrori) va assonans (unli tovushlarning uyg‘un takrori) xalq dostonlarida ohangdorlik yaratadi. Masalan, “Alpomish” dostonidagi quyidagi satr:

“Bahodir bo‘lib botirlar bilan bellashdi”

bu yerda b tovushi takrori (alliteratsiya) ritmik kuchni oshirib, qahramonlik kayfiyatini beradi.

Yoki “Go‘ro‘g‘li”da:

“Otiga o‘t oldi, o‘qni o‘qday otdi”

bu satrda “o” unlisi (assonans) va “t/o” tovushlar uyg‘unligi dostonning ohangini kuchaytirgan.

Tilshunos olim A. Madrahimovning (2014) ta'kidlashicha, fonetik takrorlar doston tili musiqiyligini ta'minlaydigan asosiy lingvopoetik vosita bo'lib, tinglovchining estetik hissiyotiga bevosita ta'sir qiladi.

Ritm va ohangning ma'no bilan uyg'unligi

Dostonlar xalq qo'shig'iga o'xshash ritmik qurilmaga ega. Ritm faqat she'riy o'lchov emas, balki ma'no yuklovchi poetik mexanizmdir. Qahramonlik sahnalari tez, qisqa bo'g'inli ritmda; dardli, lirika sahnalari esa cho'zma, yumshoq ohangda ifodalanadi.

Masalan, "Alpomish"ning jang lavhalarida ritmning tezlashuvi jang haroratini, "Barchinoyning sog'inch kuylari"da esa ohangdorlik dardni ifoda etadi. Shu orqali ritm va ma'no o'zaro uyg'unlikda ishlaydi.

She'riy nutqning musiqaviyligi

Har bir doston ijrochi baxshi tomonidan musiqiy ohangda aytilgani uchun, tilda tabiiy intonatsion musiqiylik shakllanadi. Baxshi ovozi, turtki va urg'ularni to'g'ri berishi bilan so'zning ma'nosini chuqurlashtiradi. T. Mirzayev (1990) "o'zbek dostonlari musiqasi xalq ruhiyatining ohangiy ifodasidir" deb bejiz aytmagan.

Og'zaki ijrodagi fonetik go'zallik

Og'zaki doston aytish jarayonida tovushlar uyg'unligi, pauza, takror va urg'ularning o'rni muhim. Doston tili ana shu jarayonda fonetik jihatdan mukammallashadi. Bu hodisa "jonli fonetik go'zallik" deb ataladi.

Demak, fonetik va ritmik tuzilish xalq dostonlari tilining nafaqat badiiy, balki estetik-hissiy tizimini ham belgilab beradi.

3. Poetik sintaksis va grammatik usullar

Xalq dostonlarining sintaktik tuzilishi o'ziga xos poetik tartib va grammatik tuyg'uga asoslanadi. Doston tili so'zlarning oddiy ketma-ketligidan emas, balki emotsional kuchga ega badiiy qurilishdan tashkil topgan.

Takrorlar, parallelizm, inversiya va dialogik tuzilma

Dostonlarda takror — eng muhim stilistik usullardan biridir. U ritmni mustahkamlaydi, tinglovchi xotirasida g'oyani mustahkam o'rnatadi. Masalan, "Alpomish"da:

"Otlandi Alpomish, otlandi el uchun,

Otlandi erk uchun, otlandi yurt uchun."

Bu uch karra takror xalq ruhini, fidoyilik g'oyasini chuqurlashtiradi.

Parallelizm esa satrlararo ma'no uyg'unligini yaratadi:

"Yov yursa, yuraklar yondi,

El yursa, yovlar qochdi."

Inversiya (so'z tartibini o'zgartirish) esa dramatik ta'sirni oshiradi:

"Otga mindi Alpomish" — oddiy gap;

"Alpomish mindi otga" — bu esa badiiy urg'uli shakl.

Dialogik tuzilma doston tilining jonliligini ta'minlaydi. Qahramonlar o'rtasidagi so'z almashuvlar (savol-javob, undovlar) tinglovchiga voqeani his qilish imkonini beradi.

Qofiya va sintaktik uyg'unlik

Dostonlarda qofiya faqat she'riy bezak emas, balki ma'noni uyg'unlashtiruvchi vosita sifatida ishlaydi. Masalan:

“Elim uchun yurak bergan, yurtim uchun jon bergan.”

Bu satrlarda sintaktik parallelizm va qofiya uyg'unligi bir butun lingvopoetik tizimni yaratadi.

Qahramon nutqining grammatik xususiyatlari

Qahramonlarning so'zida ko'plab emotiv gaplar, undov va so'roq gaplar uchraydi. Ular dramatik kuch beradi:

“Men Alpomishman — el farzandiman, kim menga teng kelur?”

Bu nafaqat grammatik, balki ruhiy ohangning cho'qqisidir. Shu tarzda sintaksis va grammatik vositalar dostonning badiiy harakatini boshqaradi.

4. Doston tili orqali xalq dunyoqarashi va milliy ruhning ifodalanishi

Doston tili — xalqning milliy o'zligi, axloqiy qarashlari va ruhiy qadriyatlarini ifodalovchi madaniy ko'zgudir. Til — millat tafakkurining asosiy belgisi bo'lib, doston tili orqali o'zbek xalqining tarixiy tajribasi, or-nomusi, sadoqati, vatanparvarligi poetik shaklda mujassam etilgan.

Til va milliy o'zlik aloqasi

Dostonlarda ishlatilgan so'zlar xalqning turmush tarzi, tabiat bilan munosabati, diniy va ma'naviy e'tiqodini ochib beradi. Masalan, “Alpomish”dagi “Yurtim, elim, otam” kabi so'zlar o'zbek milliy dunyoqarashining asosiy ustunlari — vatan, ota, el tushunchalarini birlashtiradi. Shu bois til dostonlarda nafaqat aloqa vositasi, balki milliy o'zlikni ifodalovchi ramzga aylanadi.

Dostonlardagi xalq qadriyatlari, or-nomus, sadoqat, vatanparvarlik motivlari

Har bir doston qahramoni xalqning orzularini, axloqiy me'yorlarini ifoda etadi. “Alpomish”da — vatanparvarlik, “Go'ro'g'li”da — adolat va or-nomus, “Ravshan”da — sadoqat va mardlik motivlari til orqali obrazli tarzda ifodalanadi.

Masalan:

“Elim desang — er bo'l, el uchun o'lgan yigit tirikdir.”

Bu satr xalq falsafasining lingvopoetik shaklidir.

Qahramonlar tilida xalq donoligining aks etishi

Qahramonlar nutqida xalq maqollari, hikmatlar, iboralar keng qo'llanadi. Bu xalqning asrlar davomida shakllangan tafakkur boyligini aks ettiradi.

“Er yurt uchun, yurt erk uchun.”

Bu kabi ixcham, ammo chuqur mazmunli iboralar xalq og'zaki donoligining yuksak ifodasidir.

Olim G'. Karimov (1981) ta'kidlaganidek, xalq dostonlari tili “milliy tafakkurning tarixiy va poetik shakli” bo'lib, u o'zbek xalqining badiiy ruhini eng sof ko'rinishda namoyon etadi.

III XULOSA

Xalq dostonlari tili o'zbek milliy badiiy tafakkurining asrlar davomida shakllangan va xalqning estetik didi, ruhiy olami hamda tarixiy tajribasini mujassamlashtirgan noyob namunasidir. Doston tili nafaqat voqealarni bayon etish vositasi, balki xalq ruhiyatining, milliy dunyoqarashning, orzu-umid va qadriyatlarning lingvopoetik ifodasidir. Shu bois u o'zining fonetik, leksik, grammatik va poetik qatlamlari orqali xalq tafakkurining badiiy modeli sifatida qadrlanadi.

Birinchidan, xalq dostonlari tilining leksik-poetik xususiyatlari xalq hayoti bilan bevosita bog'liq. Unda arxaik, dialektal va xalqona so'zlar, maqol va matallar, afsonaviy timsollar faol qo'llanadi. "Alpomish" dostonidagi "ko'ksing toshdan, yuraging olovdan" kabi ifodalar nafaqat qahramonning jismoniy qudratini, balki xalqning botirlik haqidagi idealini til orqali gavdalandiradi. Shu tarzda doston tili milliy qadriyatlarni badiiy so'z orqali tiriltiradi. Bu holat tilshunoslikda "lingvokulturologik semantika" hodisasi sifatida talqin qilinadi.

Ikkinchidan, fonetik va ritmik tuzilish dostonlarning emotsional ohangini belgilovchi eng muhim lingvopoetik omillardandir. Alliteratsiya, assonans, tovush takrori va ritmik parallelizm xalq og'zaki ijodining musiqiylik xususiyatini mustahkamlaydi. Masalan, "Go'ro'g'li" dostonida uchraydigan "dilini dovruq dog' urar, dardini daryo bilur" kabi misralar tovush uyg'unligi orqali ichki ritm hosil qiladi. Bu esa og'zaki ijroda so'zning estetik ta'sirini kuchaytiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, xalq baxshilari dostonni ijro etar ekan, fonetik ohangni tinglovchi ruhiyatiga muvofiq tarzda o'zgartirib, musiqiylikni lingvistik vosita darajasiga ko'taradi (Qosimov, 2019).

Uchinchidan, poetik sintaksis va grammatik usullar xalq dostonlarining badiiy tilini tizimli ifoda qilishda muhim o'rin tutadi. Takror, parallelizm, inversiya va dialogik qurilmalar nafaqat mazmunni, balki estetik ohangni ham boyitadi. "Alpomish"da uchraydigan "bor ekan, yo'q ekan, bir bor ekan" kabi boshlanishlar epik naqlni ritmik strukturaga aylantirib, doston tilini xalq og'zaki nutqi bilan uyg'unlashtiradi. Grammatik jihatdan esa undov, so'roq, emotsional gaplarning ko'pligi xalqning hayajonli nutq madaniyatini ifodalaydi. Bu xususiyat xalq tilining ekspressiv imkoniyatlarini ilmiy jihatdan namoyon etadi (Rustamov, 2017).

To'rtinchidan, doston tili orqali xalq dunyoqarashi va milliy ruh o'z ifodasini topadi. "Til — xalq ruhining ko'zgusi" degan Humboldt tamoyiliga binoan, xalq dostonlarida ishlatilgan til millatning o'zlik identifikatoriga aylanadi. "Alpomish", "Ravshan", "Kuntug'mish" kabi dostonlarda or-nomus, vatanparvarlik, sadoqat, erk va adolat g'oyalari til vositasida badiylashtiriladi. Dostonlardagi xalqona iboralar ("Vatan uchun jon ber, el uchun kurash"), maqollar va ramziy obrazlar xalq tafakkurining eng yuksak darajasini ko'rsatadi. Shunday qilib, doston tili nafaqat estetik, balki ijtimoiy-ma'naviy hodisa sifatida ham qadrlanadi.

Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, xalq dostonlari tili — bu milliy ruhiyatning badiiy shakli, xalq tafakkurining tarixiy kodidir. Uning lingvopoetik tahlili o'zbek adabiy tili taraqqiyotini, xalq og'zaki ijodi va yozma adabiyot o'rtasidagi genetik bog'liqlikni chuqur anglash imkonini beradi. Shu sababdan xalq dostonlari tilining lingvopoetik o'rganilishi

nafaqat adabiyotshunoslik, balki tilshunoslik, madaniyatshunoslik va milliy o'zlikni anglash uchun ham dolzarb ilmiy yo'nalishdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1.Qosimov, B. (2019). O'zbek xalq dostonlarining badiiy olami. – Toshkent: Fan nashriyoti.

2.Rustamov, A. (2017). Epik asarlar poetikasi va til tizimi. – Samarqand: SamDU nashriyoti.

3.G'ulomov, A. (2015). O'zbek dostonchiligi tarixi va tili. – Toshkent: Universitet nashriyoti.

4.Berdiyev, M. (2020). “Dostonlarda poetik leksika va xalqona iboralar tizimi”. Til va adabiyot jurnali, №4, 45–53-betlar.

5.To'xliyev, B. (2016). Folklorshunoslikka kirish. – Toshkent: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi.

6.Humboldt, W. von (1836/1999). On Language: The Diversity of Human Language-Structure and its Influence on the Mental Development of Mankind. – Cambridge University Press.

7.Karimov, H. (2021). “Lingvopoetika va badiiy tafakkurning milliy xususiyatlari”. Filologiya masalalari jurnali, №2, 27–34-betlar.

8.Abdurahmonova, S. (2022). “O'zbek xalq dostonlarida ritm va musiqaviylik omillari”. Tilshunoslik va adabiyot nazariyasi ilmiy to'plami, №3, 60–67-betlar.